คู่มือ
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการขับเคลื่อนพัฒนาสมุนไพรภายใต้แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2564 รับผิดชอบเป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนาการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรต้นน้ำ ส่งเสริมการผลิตสมุนไพรคุณภาพสูง และขณะนี้ได้เข้าสู่ห้วงของการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) มีเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรสร้างมูลค่า ประเด็นเกษตรชีวภาพ มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของพืชสมุนไพรในภาคการผลิต นำไปสู่การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง และส่งเสริมการปลูกให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาสมุนไพรไทยที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ร่วมขับเคลื่อนงานภายใต้แผนแม่บทฯ เป็นเรื่องของการถ่ายทอดมาตรการและแผนงานสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาค มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาสมุนไพรอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ทั้งการปลูกสมุนไพร การแปรรูป และทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการเติบโตของชุมชนอย่างยั่งยืน จึงได้มีการคัดเลือกจังหวัดเมืองสมุนไพร (Herbal City) ซึ่งมีความพร้อมด้านภูมิรัฐศาสตร์ ความเป็นอัตลักษณ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เหมาะสม รวมถึงจุดเด่นทั้งด้านการส่งเสริมการปลูกเพื่อเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสมุนไพรของประเทศ มีการบริการด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และเป็นแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านสุขภาพ ทั้งนี้ การพัฒนาการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรต้นน้ำให้ได้คุณภาพมาตรฐานเป็นส่วนสำคัญที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรหลากหลายรูปแบบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาสมุนไพรไทยให้เป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ เกิดการผลิตที่ได้มาตรฐานมีคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยทั้งในและต่างประเทศในระยะยาว

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน มีการดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน แผนแม่บทย่อย เกษตรชีวภาพ เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรชีวภาพที่มีประสิทธิภาพ กำหนดพื้นที่ดำเนินการในจังหวัดเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ มุ่งให้เกิดการขับเคลื่อนพัฒนา มีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570)

กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

ผู้จัดทำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) 1

1. หลักการและเหตุผล 2
2. วัตถุประสงค์ 4
3. เป้าหมาย 4
4. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่อการปิดช่องว่างของเป้าหมาย (project's contribution to target gap) 4
5. ผลที่คาดว่าจะเกิด 5
6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ 5
7. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ 5
8. แผนปฏิบัติงาน 6
9. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ 7
10. งบประมาณ 7
11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ 7

ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) 8

1 การดำเนินงานส่วนกลาง 8

2 การดำเนินงานส่วนภูมิภาค 8

- 2.1 การขับเคลื่อนงานโครงการฯ 8
- 2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฯ 10
- 2.3 การดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการฯ 12

ภาคผนวก ก

แบบฟอร์ม กนท.-herb-1 – 7

ภาคผนวก ข

1) แผนที่จังหวัดเป้าหมาย
2) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) [ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน]
3) แนวทางการส่งเสริมสมุนไพร

คู่มือโครงการ

ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

ส่วนที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

1. ความเชื่อมโยง/ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ (Z) **ด้าน** การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมาย ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

ประเด็น เกษตรสร้างมูลค่า

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (Y) **ประเด็น** ( ) การเกษตร

(1) เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) -

(2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ เกษตรชีวภาพ

(3) เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030301 สินค้าเกษตรชีวภาพ

ความสอดคล้องห่วงโซ่คุณค่า (Value Chains) ของเป้าหมายแผนย่อย

(หลัก)

ชื่อปัจจัย : F0201 กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรชีวภาพที่มีประสิทธิภาพ

(สนับสนุน ถ้ามี) **ชื่อองค์ประกอบ : V04 สภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น**

ชื่อปัจจัย : F0402 ฐานข้อมูลเกษตรชีวภาพ

1. หลักการและเหตุผล

สมุนไพรไทยถือเป็นหนึ่งในทรัพยากรภูมิปัญญาอันล้ำค่าที่สะท้อนความรู้ ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนไทยที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน แต่ในบริบทของโลกยุคใหม่ สมุนไพรได้ก้าวข้ามจากการเป็นเพียงองค์ความรู้ดั้งเดิม ไปสู่การเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง ตอบโจทย์แนวโน้มสุขภาพแบบองค์รวมที่ผู้บริโภคทั่วโลกให้ความสนใจมากขึ้นทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การแพทย์ทางเลือก หรือการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ อุตสาหกรรมสมุนไพรไทยจึงมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ วัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และปลอดภัย ตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่าเกี่ยวข้องในเรื่องเกษตรชีวภาพ โดยในปี 2567 ประเทศไทยมีขนาดตลาดผลิตภัณฑ์เป็นอันดับที่ 10 ของโลก มีมูลค่าการบริโภค 44,771.6 ล้านบาท (Euromonitor International มีการปรับตัวเลขรายงานมูลค่าการบริโภคปี 2565 จากเดิม 52,104 ล้านบาทเป็น 42,372.8 ล้านบาท ทำให้เป้าหมายของขนาดตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยปรับลดเป็น 84,745.60 ล้านบาท ภายในปี พ.ศ. 2570) ส่วนภูมิภาคเอเชียในปี 2567 ประเทศไทยมีขนาดตลาดสมุนไพรเป็นอันดับ 5 รองจากประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย โดยตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา (2562-2567) ประเทศไทยมีการส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือคิดเป็นมูลค่าสะสมทั้งสิ้นกว่า 23,003 ล้านบาท (อ้างอิง: รายงานสถิติการส่งออกของกรมศุลกากร รหัส HS-Code 1211 1302 15211 30049065 30049072 30049098 21069053 21069070 21069071 21069072 และ 3301) และ มีมูลค่าการบริโภค 44,771 ล้านบาท (อ้างอิง: Euromonitor International Database, Dec 2024) โดยมูลค่าค้าปลีกสมุนไพรในประเทศมีมูลค่าสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะปี 2567 มีมูลค่าค้าปลีกกว่า 44,700 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2562 มีมูลค่า 39,100 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นมากว่า 5,600 ล้านบาท นับเป็นเรื่องดีอย่างยิ่งในการส่งเสริม พัฒนาผลิตผลของสมุนไพรไทยให้มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งตลาดสมุนไพรไทยโตแรงต่อเนื่องข้อมูลจากกรมการค้าต่างประเทศและกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ระบุว่า ตลาดสมุนไพรไทยในปี 2566 มีมูลค่ารวมกว่า 872,000 ล้านบาท โดยมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกว่า 18,000 ราย และแนวโน้มในปี 2567 ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าสมุนไพรสดแห้ง สารสกัด และน้ำมันหอมระเหย โดยมูลค่าการส่งออกสมุนไพรในปี 2567 แบ่งได้ดังนี้ พืชสมุนไพรสด/แห้ง มูลค่าราว 483 ล้านบาท สารสกัดสมุนไพร มูลค่าประมาณ 382 ล้านบาท น้ำมันหอมระเหย ประมาณ 300 ล้านบาท ซึ่งกลุ่มประเทศนำเข้าสำคัญ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และเมียนมา จากรายงานล่าสุดของ Euromonitor ในเดือนกันยายน 2567 มูลค่าตลาดสมุนไพรไทยในปีนี้สูงถึง 44,771 ล้านบาท และคาดว่าจะเติบโตต่อเนื่องถึง 65,800 ล้านบาทในอีก 5 ปีข้างหน้า นับเป็นโอกาสทองของประเทศไทย
ในการผลักดันสมุนไพรไทยให้กลายเป็นพลังเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานดูแลต้นน้ำด้านการผลิตของเกษตรกร โดยมีผู้ผลิตที่สำคัญคือ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน เป็นผู้การจัดการวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพ พันธุ์พืช กระบวนการปลูกและดูแลพืชสมุนไพร เทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนการผลิตมาตรฐานการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมอื่น ๆ รวมถึงระบบฐานข้อมูลสมุนไพรเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนเพื่อรองรับการพัฒนาสมุนไพรครบวงจรมีการกำหนดยุทธศาสตร์สมุนไพรในส่วนงานของกระทรวงเกษตรฯ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2566-2570) โดยผลการดำเนินการแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2 ในปี 2566-2567 ดังนี้ มีการดำเนินการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรในพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ 70,916.45 ไร่ พัฒนาเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สามารถแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นได้ตาม มาตรฐานและความต้องการของตลาด 178 แห่ง ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสมุนไพร 596 ล้านบาท มีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีการขยายตลาดและเพิ่มยอดขาย 144.85 ล้านบาท เพิ่มรายการ

ยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร 125 รายการ เป็นต้น กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนสมุนไพรได้มีการขับเคลื่อนด้านวัตถุดิบสมุนไพรตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ.2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยแผนการส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพสมุนไพรที่มีคุณภาพสู่การผลิตสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง (High value added) โดยนำองค์ความรู้การวิจัยพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิตรวมถึงพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร และต่อยอดการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจ BCG มีการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ให้ได้รับการส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นเรื่องการผลิตและแปรรูปให้ได้คุณภาพ (Quality) ความต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการขับเคลื่อนการผลิตสมุนไพร แบ่งเป็น 1) ต้นน้ำ ผลิตสมุนไพรปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ใช้เทคโนโลยีในการผลิต มีการปลูกแปลงใหญ่ สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจ สหกรณ์ 2) กลางน้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่า มีนวัตกรรมต่อยอด มีการลงทุนวิจัย 3) ปลายน้ำ ส่งเสริมตลาดชุมชน ออนไลน์ตลาดกลางสมุนไพร โดยกำหนดพืช Product champion 15 ชนิด ได้แก่ ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน กระชายดำ กระชายขาว มะขามป้อม ไพล กวาวเครือขาว ขิง ว่านหางจระเข้ บัวบก มะระขี้นก เพชรสังฆาต กัญชง กัญชา และ กระท่อม ทั้งนี้ในปี 2568 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เกษตรกร จำนวน 381,909 ราย รวมพื้นที่ปลูกสมุนไพร 872,569 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2568) เพื่อให้เกิดแนวทางการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐานและคุณภาพรวมทั้งอำนวยการกำกับติดตามการขับเคลื่อนการส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ และจัดทำแผนการขับเคลื่อนและแผนปฏิบัติการสมุนไพรในเขตเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ ที่เป็นพื้นที่กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ที่ปลูกสมุนไพรที่ต้องการพัฒนาการปลูกพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน จึงจำเป็นต้องยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการผลิตที่ได้มาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่วัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น การจัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) เพื่อพัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และวิธีการผลิตพืชสมุนไพรที่มีศักยภาพ โดยการพัฒนาพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพรเชิงเศรษฐกิจในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ให้เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือแปลงใหญ่ สหกรณ์ ผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ นำไปสู่เกษตรมูลค่าสูง และสามารถนำไปแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้น เพื่อส่งขายหรือนำไปทำยาที่มีสารสำคัญที่ตรงความต้องการแหล่งจำหน่าย หรือในโรงพยาบาลหรือโรงผลิตสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GMP และมีความรู้ในการจัดทำแผนธุรกิจ (Business Model) และแผนการตลาด รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกรที่ผลิตสมุนไพรมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นรูปแบบในการทำเกษตรกรรมยั่งยืนส่งผลให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในการผลิตสมุนไพรเข้าสู่มาตรฐานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2

2.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ให้ผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพ สมุนไพรที่มีโอกาสทางการตลาดสูง มีวิธีการผลิตที่ให้สมุนไพรได้สารสำคัญและเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์

2.3 เพื่อสร้างและขยายเครือข่ายการผลิตพืชสมุนไพรมูลค่าสูงในพื้นที่เมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และมีการทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพร

2.4 เพื่ออำนวยการการส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. เป้าหมาย

3.1 เป้าหมายเชิงผลผลิต (Output)

1) สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ ผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน จำนวนรวม 1,200 ราย มีวัตถุดิบสมุนไพรที่มีมูลค่าการตลาดสูง ที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน

2) กลุ่มเกษตรกรจำนวน 40 แห่ง มีความรู้ในการทำแผนธุรกิจ (Business Model)

3.2 เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ (Outcome)

1) เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรปลอดภัย เข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ส่งผลให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

2) จำนวนวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพที่ผ่านมาตรฐานและสามารถออกจำหน่ายสู่ตลาด

3) กลุ่มเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพสามารถเข้าสู่ตลาดโรงพยาบาลผลิตยาหรือโรงงานที่ผลิตสมุนไพรที่ได้ GMP ในพื้นที่เมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

4) มีวัตถุดิบสมุนไพรที่ปลอดภัยเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ มีการแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรขั้นต้นที่มีคุณภาพ ส่งผลให้มูลค่าการจำหน่ายในรูปวัตถุดิบเพิ่มขึ้น รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์ เช่น ยา อาหารสุขภาพ และภาคการบริการที่ต่อเนื่อง เช่น การท่องเที่ยว สปา

5) ทดแทนพืชเศรษฐกิจที่มีปัญหา โดยการปลูกสมุนไพร ที่ใช้พื้นที่น้อย มีมูลค่าสูง เช่น ฟ้าทะลายโจร กระชาย ขมิ้นชัน เป็นต้น

4. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่อการปิดช่องว่างของเป้าหมาย (project's contribution to target gap)

พัฒนาความรู้ให้กับเกษตรกรในการยกระดับการผลิตสมุนไพรให้มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีมูลค่าการตลาดสูง มีวิธีการผลิตที่ให้สมุนไพรได้สารสำคัญและมีคุณภาพมูลค่าสูงรวมทั้งเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

5. ผลที่คาดว่าจะเกิด

5.1 สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน รวมจำนวน 1,200 ราย ในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด มีการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน

5.2 จำนวนพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น

5.3 เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด โรงพยาบาลในเมืองสมุนไพร และสามารถเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้

5.4 กลุ่มเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรปลอดภัย ส่งผลให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

5.5 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพเพื่อส่งโรงพยาบาลในเมืองสมุนไพร ส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

6.1 เชิงประมาณ

สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในเมืองสมุนไพร มีวัตถุดิบสมุนไพรที่มีมูลค่าการตลาดสูง ที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอื่น ๆ ผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน รวม 40 จังหวัด จำนวนเกษตรกรรวม 1,200 ราย

6.2 เชิงคุณภาพ

1) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ตรงตามความต้องการตลาด

2) ร้อยละ 10 ของกลุ่มเป้าหมาย (1,200 ราย) เข้าสู่กระบวนการรับรอง GAP หรือ เกษตรอินทรีย์

7. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์

7.1 สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด จำนวนเกษตรกรรวม 1,200 ราย

7.2 ตลาด หรือบริษัทเอกชน หรือ โรงพยาบาล มีวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่การผลิตเพื่อทำผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับสมุนไพรและยา

8. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2568			ปี 2569								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน												
1.1 พัฒนาความรู้ ยกระดับการปลูกพืชสมุนไพร พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร และวิธีการผลิตที่ให้สมุนไพรได้สารสำคัญ		←	—	—	—	—	→					
1.2 พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์		←	—	—	—	—	—	—	—	→		
1.3 กิจกรรมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม		←	—	—	—	—	—	—	—	→		
1.4 กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 51 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2569) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม		←	—	—	—	—	—	—	—	→		
2. ขับเคลื่อนการพัฒนางานสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์												
2.1 บริหารจัดการ อำนวยการ ติดตาม นิเทศ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน (จังหวัด)	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→
2.2 อำนวยการ ติดตาม นิเทศ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน (กนท.)	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→
3. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร และร่วมจัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเมืองสมุนไพรด้านพืชสมุนไพรในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ประจำปี 2570	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→

9. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการฯ

1 ตุลาคม 2569 – 30 กันยายน 2570

10. งบประมาณรวม

3,500,000 บาท

11. หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ 02 629 8971
E-mail: herb.moac@gmail.com

ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

1. การดำเนินงานส่วนกลาง (กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน)

1) จัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร พร้อมกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่สำคัญในภาพรวม

2) กำหนดแผนงาน/โครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

3) จัดทำคู่มือการดำเนินโครงการฯ และนำเสนอให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความเห็นชอบและจัดสรรงบประมาณในหมวดรายจ่ายอื่น เพื่อเป็นค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ โดยโอนเงินงบประมาณผ่านสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของกลุ่มเกษตรกรในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้การใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้

4) จัดประชุมขับเคลื่อนงานด้านสมุนไพรในพื้นที่เมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน

5) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพรในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ หรือกิจกรรมประชาสัมพันธ์อื่น ๆ รวมทั้งกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดเป้าหมาย

6) อำนวยการขับเคลื่อน ติดตาม จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ รายงานต่อคณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร เพื่อเสนอคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

2. การดำเนินงานส่วนภูมิภาค (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด)

2.1 การขับเคลื่อนงานโครงการฯ

1) จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาสมุนไพรตามแนวทางเป้าหมายผลลัพธ์ที่สำคัญของโครงการฯ และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และผลักดันเพื่อบรรจุเข้าเป็นแผนพัฒนาจังหวัด

2) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับภูมิภาค และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จัดเวทีทำแผนการผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพ วิเคราะห์ศักยภาพการผลิต ประเด็นปัญหา และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร

3) จัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร

3.1) พืชสมุนไพรที่ควรพิจารณาเข้าร่วมโครงการฯ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยเน้นสมุนไพร Herbal Champions และพืชสมุนไพรอื่น ๆ ที่สามารถนำมาเข้าร่วมโครงการฯ ดังนี้

(1) สมุนไพร Herbal Champions of The Year 3 ชนิด คือ กระชายดำ ขมิ้นชัน และไพล

(2) สมุนไพร Herbal Champions ตามที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกำหนดนอกรายการสมุนไพร Herbal Champions of The Year จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ บัวบก มะขามป้อม ฟ้าทะลายโจร ว่านหางจระเข้ กวาวเครือขาว กระชาย ขิง มะระขี้นก เพชรสังฆาต กระท่อม กัญชง และกัญชา

(3) พืชสมุนไพรอื่น ๆ ได้แก่ พริก กระเจี๊ยบแดง หญ้าหวาน ว่านชักมดลูก กระวาน ตะไคร้ พริกไทย ดีปลี ข่า อัญชัน บุก ขมิ้นอ้อย มะแว้งเครือ บอระเพ็ด เก็กฮวย มะลิ มะกรูด ตะไคร้หอม หม่อน พริกขี้หนูเม็ดเล็ก มะขาม มะเม่า สะเดา พลู เสาวรส พริกขี้หนูเม็ดใหญ่ พริกใหญ่ พริกหยวก พริกยักษ์ พริกผลิตเมล็ด พริกชี้ฟ้าแดง หมาก เห็ดถังเช่า เห็ดถังเช่าสีทอง เตย โสมตังกุย แมงลัก โรสแมรี่ เจียวกู่หลาน

ออริกาโน มะเดื่อฝรั่ง มะรุม มะคาเดเมีย ผักเหลียง กระเทียมหัว แครอท ถั่วเหลือง เห็ดหลินจือ กล้วยน้ำว้า กล้วยหักมุก ชะพลู ทับทิม น้อยหน่า ผักเสี้ยน มะกอกน้ำ มะนาว หญ้าปักกิ่ง โหระพา กระดอม กะเพรา ส้มป่อย พลูคาว ขี้เหล็ก บัวหลวง มะเดื่อ ทุเรียนเทศ เพกา เร่ว ฟักข้าว อบเชย เสลดพังพอน คำฝอย พญายอ มะแว้งต้น และชุมเห็ดเทศ

3.2) กำหนดชนิดวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ ที่สามารถเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนและแปลงใหญ่สมุนไพรคุณภาพ เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาดและมีคุณภาพ โดยเน้นเรื่องการจัดการแปลง การจัดทำแผนการผลิตพืช วิเคราะห์พื้นที่ปลูก ดินและน้ำก่อนการผลิตพืช ผลิตและขยายพันธุ์เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์ดี ผลิตพืชโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีผสมผสาน เช่น การควบคุมแสง อุณหภูมิ ระบบการให้น้ำ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม การเก็บรักษาผลผลิตและการเพิ่มมูลค่าผลผลิต รวมถึงการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต

3.3) ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพร ผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง พัฒนาความรู้ยกระดับการปลูกพืชสมุนไพร พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร และวิธีการผลิตที่ทำให้สมุนไพรได้สารสำคัญ จัดอบรมการผลิตสมุนไพรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP (Good Agriculture Practice) หรือเกษตรอินทรีย์ การใช้สารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับชนิดโรคและแมลง การผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลง ทดแทนการใช้สารเคมี การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) การผสมปุ๋ยใช้เอง และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

3.4) เก็บข้อมูลเกษตรกร ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ เช่น ข้อมูลต้นทุนการผลิต ข้อมูลการผลิตต่อไร่ (รายปี และเฉลี่ย) ผลตอบแทน เป็นต้น

3.5) พัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่มสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาดในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด ๆ ละ 1 แห่ง

4) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร โดยการจัดอบรมให้ความรู้ในการปลูกพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพปลอดภัยเพื่อให้ได้มาตรฐาน ได้แก่ การเก็บตัวอย่างดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) การเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพร การบริหารจัดการกลุ่ม การตลาดในการผลิตพืชสมุนไพรที่ปลอดภัยกับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร การปลูกพืชสมุนไพรในแปลงเกษตรผสมผสานที่ปลอดภัย การผลิตสมุนไพรตามระบบมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ เช่น ให้ความรู้สู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยวิทยากรจากหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร หรือกรมส่งเสริมการเกษตร (การผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP หรือมาตรฐานอื่น ๆ ของกรมวิชาการเกษตร) หรือหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดิน (ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS) ในพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นต้น

5) ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน จัดทำแบบรายงาน รวมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฯ

1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง การแปรรูปเบื้องต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเชื่อมโยงตลาดทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ การทำแผนธุรกิจ (Business Model) เพื่อเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร รวมทั้งประสานงานเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงหน่วยงานในพื้นที่ให้สอดคล้องกับระยะเวลาและงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และรายงาน **ตามแบบรายงานแผนปฏิบัติงานโครงการฯ (กนท.-herb-1)** จัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน **ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2569**

2) รายงานความก้าวหน้าโครงการฯ **ตามแบบรายงานผลปฏิบัติงานฯ (กนท.-Herb-2)** โดยสรุปผลทุกวันที่ 25 ของเดือน และจัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน **ภายในวันที่ 27 ของเดือน (เดือนพฤศจิกายน 2569 ถึง เดือนกันยายน 2570)**

3) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดการติดตามผลการดำเนินงานและจัดทำ**รายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรม** ส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน**ภายในวันที่ 31 สิงหาคม 2570** เพื่อรวบรวมสรุป และนำเสนอผู้บริหารต่อไป

4) การจัดสรรงบประมาณ

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน จัดสรรงบประมาณ (งบรายจ่ายอื่น) โดยโอนเงินงบประมาณผ่านสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของกลุ่มเกษตรกรในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ แบ่งเป็น

(1) งบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ 1.1 พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ จำนวน 40 จังหวัด ๆ ละ 10,500 บาท

(2) งบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ 1.2 การพัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์จำนวน 40 จังหวัด ๆ ละ 12,000 บาท

(3) งบประมาณสำหรับกิจกรรมกิจกรรมที่ 1.3 สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม จำนวน 40 จังหวัด ๆ ละ 15,000 บาท

(4) งบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ 1.4 ขยายผลกลุ่มเกษตรกร (กลุ่มเดิมปี 2569) จำนวน 51 จังหวัด ๆ ละ 7,000 บาท

(5) งบประมาณสำหรับกำกับ ดูแลและการดำเนินโครงการฯ ให้ใช้จากเงินงบประมาณรายจ่ายอื่นที่จัดสรรให้เป็นค่าใช้สอย กำกับดูแลโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 กิจกรรมที่ 1.1 – 1.3 จำนวน 40 จังหวัด ๆ ละ 8,000 บาท

(6) งบประมาณสำหรับกำกับ ดูแลและการดำเนินโครงการฯ ให้ใช้จากเงินงบประมาณรายจ่ายอื่นที่จัดสรรให้เป็นค่าใช้สอย กำกับดูแลโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 กิจกรรมที่ 1.4 จำนวน 51 จังหวัด ๆ ละ 5,000 บาท

ทั้งนี้การใช้จ่ายงบประมาณสามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ และให้เป็นไปตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้

5) ระยะเวลา

กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
5.1 จัดสรรงบประมาณให้ส่วนภูมิภาคเพื่อดำเนินกิจกรรม	งวดที่ 1 ต.ค. 69 งวดที่ 2 เม.ย. 70	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
5.2 จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ	พ.ย. 69	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
5.3 ดำเนินการกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐานให้แก่เกษตรกรในกลุ่มเกษตรกรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ	พ.ย. 69 - ก.ค. 70	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.4 ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่มสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาดในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ	พ.ย. 69 - ก.ค. 70	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.5 ดำเนินกิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 51 จังหวัด (กลุ่มเดิม ปี 2569) และเสนอแผนการตลาดหรือแผนธุรกิจสมุนไพรของกลุ่ม	พ.ย. 69 - ก.ค. 70	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.6 ร่วมจัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเมืองสมุนไพรด้านพืชสมุนไพรในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ประจำปี 2570	มิ.ย. 70	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
5.7 บริหารจัดการ อำนวยการ ติดตาม นิเทศ และจัดทำรายงานตามแบบฟอร์มการดำเนินงาน	พ.ย. 69 - ก.ค. 70	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.8 สรุปผลการดำเนินโครงการฯ	ส.ค. 70	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.9 อำนวยการ ติดตาม สรุปผลโครงการฯ ภาพรวมเพื่อเสนอผู้บริหาร	พ.ย. 69 - ก.ย. 70	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

2.3 การดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการฯ

กิจกรรมที่ 1 : ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริม สนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน

หน่วยงานดำเนินการ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภายใต้โครงการฯ และหน่วยงานส่วนภูมิภาคในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์ ให้แก่เกษตรกรในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด

1.1 กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด รวมจำนวน 1,200 ราย

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 13 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ น่าน อุทัยธานี พิษณุโลก สระบุรี จันทบุรี อุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สุราษฎร์ธานี สงขลา และสตูล

จังหวัดอื่น ๆ 27 จังหวัด ได้แก่ ตาก นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ สุโขทัย กำแพงเพชร ชลบุรี ชัยนาท ราชบุรี ฉะเชิงเทรา ประจวบคีรีขันธ์ ลพบุรี นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ หนองคาย อุบลราชธานี บึงกาฬ กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช และชุมพร

การดำเนินงาน

1. การคัดเลือกเกษตรกร ให้คัดเลือกเกษตรกรที่ปลูกสมุนไพรที่รวมกันเป็นกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ไม่เกิน 2 กลุ่ม จำนวนจังหวัดละ 30 ราย โดยให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด คัดเลือกเกษตรกรที่ปลูกสมุนไพรในพื้นที่หมู่บ้านเกษตรมูลค่าสูง หรือในรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร) แปลงใหญ่ หรือพื้นที่อื่น ๆ โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ดังนี้

(1) เกษตรกรภายในกลุ่มทำการเกษตรในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น

(2) เกษตรกรต้องมีความสนใจในการเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

(3) เกษตรกรภายในกลุ่มทุกคนต้องสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม

(4) คัดเลือกเกษตรกร จำนวน 30 ราย

โดยจัดส่ง **รายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ** ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน **ภายในวันที่ 18 ธันวาคม 2569** และบันทึกข้อมูลตาม**แบบบันทึกข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการฯ (กนท.-herb-3) ลงในเว็บเพจโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) URL : https://bioherb.moac.go.th ภายในวันที่ 30 เมษายน 2570**

2. อบรมยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร

(1) จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง การแปรรูปเบื้องต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเชื่อมโยงตลาดทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ เพื่อเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดให้การสนับสนุนอำนวยการด้านต่าง ๆ ในระหว่างการจัดเวที รวมทั้งประสานงานเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงหน่วยงานในพื้นที่

(2) จัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ให้ความรู้ในการเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เช่น การผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP เกษตรอินทรีย์ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS หรือมาตรฐานด้านการเกษตรอื่น ๆ โดยวิทยากรจากหน่วยงานในและนอกพื้นที่ ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรแห่งชาติ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรพิจารณาเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่ง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดส่ง **แบบรายงานผลการจัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่ฯ (กนท.-herb-4)** ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน **ภายในวันที่ 10 พฤษภาคม 2570**

1.2 กิจกรรมพัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด รวมจำนวน 1,200 ราย

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 13 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ น่าน อุทัยธานี พิษณุโลก สระบุรี จันทบุรี อุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สุราษฎร์ธานี สงขลา และสตูล

จังหวัดอื่น ๆ 27 จังหวัด ได้แก่ ตาก นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ สุโขทัย กำแพงเพชร ชลบุรี ชัยนาท ราชบุรี ฉะเชิงเทรา ประจวบคีรีขันธ์ ลพบุรี นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ หนองคาย อุบลราชธานี บึงกาฬ กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช และชุมพร

การดำเนินงาน

พัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการปฏิบัติการที่ดีและเหมาะสมของพืชสมุนไพร (GAP) หรือเกษตรอินทรีย์ โดยการจัดอบรมให้ความรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญหรือศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ เกษตรกรจังหวัดละ 30 ราย โดยคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสมัครใจในการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

(1) เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 หรือ

(2) เกษตรกรที่ผ่านการอบรมโครงการอื่น ๆ จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดส่ง**หลักฐานการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร** (หนังสือถึงหน่วยงานที่ตรวจรับรอง) ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน **ภายในวันที่ 10 สิงหาคม 2570**

1.3 กิจกรรมพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม สนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาดในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ รวม 40 จังหวัด รวมจำนวน 1,200 ราย

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 13 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ น่าน อุทัยธานี พิษณุโลก สระบุรี จันทบุรี อุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สุราษฎร์ธานี สงขลา และสตูล

จังหวัดอื่น ๆ 27 จังหวัด ได้แก่ ตาก นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ สุโขทัย กำแพงเพชร ชลบุรี ชัยนาท ราชบุรี ฉะเชิงเทรา ประจวบคีรีขันธ์ ลพบุรี นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ หนองคาย อุบลราชธานี บึงกาฬ กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช และชุมพร

การดำเนินงาน

พัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม สนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเชื่อมโยงด้านการตลาดทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง การแปรรูปเบื้องต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกษตรกรได้เลือกไว้ โดยวิทยากรจากหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ องค์การตลาดไท เป็นต้น โดยจัดส่ง**แบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นหลังการเก็บเกี่ยว (กนท.-Herb 5) และแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม** ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน**ภายในวันที่ 10 สิงหาคม 2570**

1.4 กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 51 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2569) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 รวม 51 จังหวัด

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 18 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ พิษณุโลก อุทัยธานี น่าน อุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร ปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว สุราษฎร์ธานี สงขลา และสตูล

จังหวัดอื่น ๆ 33 จังหวัด ได้แก่ แพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ลำปาง นครสวรรค์ ลำพูน อุบลราชธานี บุรีรัมย์ หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ อ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท ปทุมธานี ชลบุรี สิงห์บุรี นครนายก ตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง และพิจิตร

การดำเนินงาน

1. ติดตามผลการขอรับรองมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปี 2569 และรายงานผลตาม**แบบรายงานผลการขอรับรองมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (กนท.-Herb -6)** ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน **ภายในวันที่ 30 มีนาคม 2570**

2. พัฒนาความรู้การส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม เช่น การสร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การให้ความรู้มาตรฐานผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น GMP (Good Manufacturing Practice) สำหรับโรงงานหรือสถานที่ผลิตที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มาตรฐาน อย. (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ที่ใช้กับผลิตภัณฑ์สุขภาพ อาหาร เครื่องสำอาง และยา เพื่อรับรองว่าผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและได้คุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด การให้ความรู้เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ เช่น ใบรับรองคุณภาพ ผลการทดสอบจากห้องปฏิบัติการ รีวิวจากลูกค้า หรือผู้เชี่ยวชาญ การใช้ QR Code ให้ผู้บริโภคสแกนดูแหล่งผลิตหรือข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น พัฒนาความรู้ในการเชื่อมโยงกับตลาด ช่องทางจำหน่าย ช่องทางออฟไลน์ เช่น OTOP คลินิกแพทย์แผนไทย หรือร้านสปา Market place เฉพาะทาง เป็นต้น ช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Line OA, Shopee, Lazada, TikTok Shop เว็บไซต์ของแบรนด์ Marketplace เฉพาะทาง เช่น Thai Herb Mall และ**ส่งแบบรายงานข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูป (กนท.-herb-7)** ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน **ภายในวันที่ 10 สิงหาคม 2570**

กิจกรรมที่ 2 : ขับเคลื่อนการพัฒนางานสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ดำเนินการติดตามเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน กนท.-Herb-1 – 7 บันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสมุนไพร และจัดทำสรุปผลโครงการฯ

สามารถ download แบบฟอร์มได้ที่ www.opsmoac.go.th > ภารกิจ สป.กษ.> เกษตรกรรมยั่งยืน > งาน/โครงการที่สำคัญ > สมุนไพร องค์ความรู้ นวัตกรรมฯ > คู่มือโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปี 2570 แบบฟอร์ม หรือ QR Code ด้านล่างนี้

ภาคผนวก ก

แบบฟอร์ม กนท.-Herb-1-7

กนท.-Herb-1

แบบรายงานแผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

จังหวัด.....

ลำดับที่	กิจกรรม	ปริมาณงาน		แผนปฏิบัติงาน											
				ปี 2569			ปี 2570								
		จำนวน	หน่วยนับ	ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4		
				ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
	ตัวชี้วัดผลงาน														
	ปริมาณ : 1. สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน	30	ราย												
	2. กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนมีแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม	1	แผน												
1	**ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน**														
1.1	**กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน** - พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ	30	ราย												
	1) จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร														
	2) จัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร														
1.2	**พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์**	30	ราย												
1.3	**กิจกรรมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม**	1	แห่ง												
1.4	**กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 51 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2569) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม**	1	แห่ง												

หมายเหตุ : จัดส่งแบบรายงานแผนปฏิบัติงานฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com **ภายในวันที่ 27 พฤศจิกายน 2569**

กนท.-Herb-2

แบบรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

จังหวัด.....

ลำดับที่	ตัวชี้วัด-กิจกรรม	แผน			ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ																							
		ปริมาณงาน		จำนวนเงิน	ปี 2568						ปี 2569																	
					ไตรมาส 1						ไตรมาส 2						ไตรมาส 3						ไตรมาส 4					
		จำนวน	หน่วยนับ	(บาท)	ต.ค.		พ.ย.		ธ.ค.		ม.ค.		ก.พ.		มี.ค.		เม.ย.		พ.ค.		มิ.ย.		ก.ค.		ส.ค.		ก.ย.	
					งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน
	ตัวชี้วัดผลงาน																											
	ปริมาณ : 1. สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน	30	ราย																									
	2. กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน มีแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม	1	แผน																									
1	**ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน**																											
1.1	**กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน**	30	ราย																									
	1) จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร																											
	2) จัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร																											
1.2	**พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์**	30	ราย																									
1.3	**กิจกรรมพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่มสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาด**	1	แห่ง																									
1.4	**กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 51 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2569) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม**	1	แห่ง																									
2	**กิจกรรมอำนวยการขับเคลื่อนการส่งเริมผลผลิตของสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์** - บริหารจัดการ อำนวยการ ติดตาม นิเทศ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	1	งาน																									

หมายเหตุ : จัดส่งแบบรายงานผลการปฏิบัติงานฯ (สรุปผลทุกวันที่ 25 ของเดือน) ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com **ภายในวันที่ 27 ของเดือน (เดือนพฤศจิกายน 2569 ถึง เดือนกันยายน 2570)**

กนท.-Herb-3

แบบบันทึกข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

จังหวัด.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล.....เบอร์โทรศัพท์..... .....

เลขบัตรประชาชน.....

ที่อยู่..... .....

เป็นสมาชิก (กลุ่ม / วิสาหกิจชุมชน / สหกรณ์).....

กรณีเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โปรดระบุเลขทะเบียน.....

พิกัดแปลง Zone :.....P, x =.....y =.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการผลิต

ชนิดพืช (1)	**เป็นพืชหลัก (ใช่/ไม่ใช่)**	**พันธุ์พืช**	**พื้นที่ปลูก**			**ช่วงเดือนที่ปลูก**	**การรับรองมาตรฐานการปลูก**
			ไร่	งาน	ตารางวา		
1.							○ ไม่มี ○ มี ได้แก่
2.							○ ไม่มี ○ มี ได้แก่
3.							○ ไม่มี ○ มี ได้แก่

หมายเหตุ : (1) ชนิดของพืชสมุนไพรให้รายงานตามจำนวนที่ปลูก ซึ่งอาจมากกว่าหรือน้อยกว่า 3 ชนิดก็ได้

ส่วนที่ 3 **ข้อมูลด้านการตลาด**

ชนิดพืช.....

ผลผลิตสดที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยวได้..... กิโลกรัม (ในปี พ.ศ. 2570)

1. ลักษณะการขาย

☐ ผลสด การรับรองมาตรฐานการผลิต ○ ไม่มี ○ มี ได้แก่.....

☐ ตากแห้ง การรับรองมาตรฐานการผลิต ○ ไม่มี ○ มี ได้แก่.....

☐ บดเป็นผง การรับรองมาตรฐานการผลิต ○ ไม่มี ○ มี ได้แก่.....

☐ สารสกัด การรับรองมาตรฐานการผลิต ○ ไม่มี ○ มี ได้แก่.....

☐ แปรรูปพร้อมใช้ การรับรองมาตรฐานการผลิต ○ ไม่มี ○ มี ได้แก่.....

2. แบบคำนวณข้อมูลต้นทุนการผลิตพืชสมุนไพร

2.1 ชนิดพืชสมุนไพรที่เก็บข้อมูล.....

2.2 พื้นที่ปลูก..... ไร่ .....งาน .....ตารางวา

2.3 ข้อมูลต้นทุนการผลิต

ที่	รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท) ต่อ พื้นที่ปลูกตามข้อ 2.2
1.	ค่าใช้จ่าย	
1.1	ค่าแรงงาน	
	- ค่าเตรียมดิน	
	- ค่าปลูก รวมค่าเตรียมพันธุ์	
	- ค่าดูแลรักษา	
	- ค่าเก็บเกี่ยว รวบรวม	
1.2	ค่าวัสดุ	
	- ค่าพันธุ์	
	ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช	
	- ค่าปุ๋ยเคมี สูตร ..... อัตราที่ใช้.....	
	- ค่าปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ (โปรดระบุ)	
	- ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช	
	- ค่าสารชีวภัณฑ์ ระบุ	
	- ค่าวัสดุอื่น ๆ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซม อุปกรณ์ อื่น ๆ (ระบุ).....	
1.3	ค่าเช่าที่ดิน	
1.4	ค่าเสื่อมอุปกรณ์	
2.	ต้นทุนรวมของเกษตรกร	
3.	ราคาที่คาดว่าจะขายได้ (บาท / กก.)	
4.	รายได้รวมจากการขายผลผลิต	
5.	กำไร / ขาดทุน	

หมายเหตุ คิดเป็นค่าเฉลี่ยและรวมเป็นเงินสด ข้อมูลที่จัดเก็บเป็นเพียงการประมาณการ เพื่อใช้ในการอ้างอิง

3. ราคาขายผลผลิต ณ แปลงเกษตรกร

ปี	**ราคา / กิโลกรัม (บาท)**												
	ม.ค.	**ก.พ.**	**มี.ค.**	**เม.ย.**	**พ.ค.**	**มิ.ย.**	**ก.ค.**	**ส.ค.**	**ก.ย.**	**ต.ค.**	**พ.ย.**	**ธ.ค.**	**เฉลี่ย**
2568													
2569													

4. ข้อมูลแหล่งรับซื้อผลผลิต / ผู้รับซื้อ (ตลาด) เลือกอย่างน้อย 1 แหล่งจำหน่าย

4.1 จำหน่ายในพื้นที่ .....กิโลกรัม

☐ **ขายให้พ่อค้าคนกลาง / จุดรับซื้อในพื้นที่** ชื่อ.....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ขายตลาดท้องถิ่น / ชุมชน**

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ขายในงานแสดงสินค้าในพื้นที่ (จังหวัด / อำเภอ)**

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ขายให้ผู้ประกอบการ** ชื่อ.....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัท / กลุ่ม / โรงพยาบาล** ชื่อ.....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **อื่น ๆ** (ระบุ) .....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

4.2 จำหน่ายนอกพื้นที่ .....กิโลกรัม

☐ **ขายให้พ่อค้าคนกลางที่ตลาดกลาง** ชื่อ.....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ขายตลาดออนไลน์**

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ขายให้ผู้ประกอบการ** ชื่อ.....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัท / กลุ่ม / โรงพยาบาล** ชื่อ.....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ขายในงานแสดงสินค้านอกพื้นที่**

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **อื่น ๆ** (ระบุ) .....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

4.3 ต่างประเทศ ..... กิโลกรัม

☐ **ขายให้ผู้ประกอบการ** ชื่อ.....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัท** ชื่อ .....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **ขายตลาดออนไลน์**

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

☐ **อื่น ๆ** (ระบุ) .....

☐ ผลสด	☐ ตากแห้ง	☐ บดเป็นผง	☐ สารสกัด	☐ แปรรูปพร้อมใช้
จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....กิโลกรัม	จำนวน.....ลิตร	จำนวน.....ชิ้น
กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	กิโลกรัมละ.....บาท	ลิตรละ.....บาท	ชิ้นละ.....บาท

หมายเหตุ : บันทึกข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ลงในเว็บเพจโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)
URL : https://bioherb.moac.go.th **ภายในวันที่ 30 เมษายน 2570**

กนท.-Herb-4

แบบรายงานผลการจัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่ ศักยภาพ และการจัดกระบวนการเรียนรู้
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

จังหวัด.....

ส่วนที่ 1 การจัดเวทีวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร

1.1 วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการ
1.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมเวที .....ราย **(แนบรายชื่อ)**
1.3 ศักยภาพของพื้นที่และประเด็นปัญหา
1.4 ชนิดสมุนไพรที่ต้องการพัฒนา
1.5 จุดเน้นและองค์ความรู้ที่เกษตรกรต้องการเพื่อกำหนดหลักสูตรในการจัดกระบวนการเรียนรู้
1.6 แนวทางการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ
1.7 ภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ (แนบไฟล์ภาพต้นฉบับ (สกุล .jpg .jpeg .gif .png มาด้วย)

ส่วนที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร

2.1 วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการ
2.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมเวที .....ราย **(แนบรายชื่อ)**
2.3 เนื้อหา / หลักสูตรที่ถ่ายทอด
2.4 ชื่อ / สถานที่ศึกษาดูงาน (ถ้ามี)
2.5 ประเด็นที่ศึกษาดูงาน (ถ้ามี)
2.6 สรุปผลการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้
2.7 ภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ (แนบไฟล์ภาพต้นฉบับ (สกุล .jpg .jpeg .gif .png มาด้วย)

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
(.....)
ตำแหน่ง.....
หมายเลขโทรศัพท์.....
วันที่รายงาน.....

หมายเหตุ : จัดส่งแบบรายงานผลการจัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่ฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com
ภายในวันที่ 10 พฤษภาคม 2570

กนท.-Herb-5

แบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นหลังการเก็บเกี่ยว

1. ข้อมูลกลุ่ม

1.1. ชื่อกลุ่ม .....

1.2. ประเภทกลุ่ม

☐ เกษตรกร ☐ แปลงใหญ่ ☐ วิสาหกิจชุมชน ☐ สหกรณ์

1.3. ที่ตั้ง.....

ช่องทางติดต่อ.....

1.4. หน่วยงานที่ส่งเสริม

☐ กรมส่งเสริมการเกษตร

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด

☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

☐ กรมวิชาการเกษตร

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด

☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

☐ กรมส่งเสริมสหกรณ์

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด

☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

☐ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด

☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

5. สมาชิกกลุ่ม จำนวน ..... ราย

2. ข้อมูลการผลิตของกลุ่ม

2.1 ผลิตเอง

1) ชนิดพืช ..... มาตรฐานการผลิต ☐ GAP ☐ อินทรีย์ ☐ PGS

2) ต้นทุนการผลิต/รับซื้อ (เฉลี่ย/ไร่) .....ปริมาณการผลิต/รับซื้อ ..... (กก.)

3) ช่วงระยะเวลาการปลูก .....(เดือน) ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยว .....(เดือน)

4) ผลิตผล (ชนิด) ☐ ..... ปริมาณ .....(กก.)

ผลิตภัณฑ์ ☐ ..... ปริมาณ .....(กก.)

5) รูปแบบการแปรรูป

☐ หั่น ☐ ตาก ☐ อบ ☐ กลั่น ☐ อื่น ๆ.....

6) เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้

☐ เครื่องหั่น ☐ ลานตาก ☐ โรงอบ ☐ เครื่องกลั่น ☐ อื่น ๆ .....

7) มาตรฐานส่ง OEM ☐ GMP ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

8) รูปแบบของบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ☐ กล่อง ☐ ถุง ☐ ชิ้น ☐ อื่น ๆ .....

9) Brand ยี่ห้อสินค้าของกลุ่ม (ระบุชื่อ) .....

10) มาตรฐานผลิตภัณฑ์

☐ GMP เลขที่..... ☐ อย. เลขที่.....

☐ ฮาลาล เลขที่..... ☐ มผช.เลขที่.....

☐ ใบจดแจ้ง .....

☐ รางวัล .....

11) แหล่งจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม

(1) ☐ ตลาดกลาง (2) ☐ ตลาดออนไลน์

(3) ☐ ตลาดชุมชน (4) ☐ โรงพยาบาล

(5) ☐ บริษัทเอกชน (6) ☐ ผู้แปรรูป/วิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์

(7) ☐ ส่งออก (8) ☐ งานเทศกาล/อื่น ๆ

12) รายได้/ ปี ของกลุ่ม ..... (บาท)

13) แหล่งเงินทุนของกลุ่ม ..... (บาท)

14) ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่ม

(1) .....

(2) .....

15) แนวทางแก้ไขปัญหา

(1) .....

(2) .....

2.2 รับซื้อเพื่อแปรรูป

1) ชนิดพืช .....มาตรฐานการผลิต ☐ GAP ☐ อินทรีย์ ☐ PGS

2) ต้นทุนการผลิต/รับซื้อ (เฉลี่ย/ไร่).....ปริมาณการผลิต/รับซื้อ ..... (หน่วย)

3) ช่วงระยะเวลาการปลูก .....(เดือน) ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยว .....(เดือน)

4) ผลิตผล ☐ .....ปริมาณ ..... (กก.)

ผลิตภัณฑ์ ☐ .....ปริมาณ ..... (กก.)

5) รูปแบบการแปรรูป

☐ หั่น ☐ ตาก ☐ อบ ☐ กลั่น ☐ อื่น ๆ.....

6) เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้

☐ เครื่องหั่น ☐ ลานตาก ☐ โรงอบ ☐ เครื่องกลั่น ☐ อื่น ๆ .....

7) มาตรฐานส่ง OEM ☐ GMP ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

8) รูปแบบของบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ☐ กล่อง ☐ ถุง ☐ ชิ้น ☐ อื่น ๆ .....

9) Brand ยี่ห้อสินค้าของกลุ่ม .....

10) มาตรฐานผลิตภัณฑ์

☐ GMP เลขที่..... ☐ อย.เลขที่.....

☐ ฮาลาล เลขที่..... ☐ มผช.เลขที่.....

☐ ใบจดแจ้ง .....

☐ รางวัล .....

11) แหล่งจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม

(1) ☐ ตลาดกลาง (2) ☐ ตลาดออนไลน์

(3) ☐ ตลาดชุมชน (4) ☐ โรงพยาบาล

(5) ☐ บริษัทเอกชน (6) ☐ ผู้แปรรูป/วิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์

(7) ☐ ส่งออก (8) ☐ งานเทศกาล/อื่น ๆ

12) รายได้/ ปี ของกลุ่ม ..... (บาท)

13) แหล่งเงินทุนของกลุ่ม ..... (บาท)

14) ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่ม

(1) .....

(2) .....

15) แนวทางแก้ไขปัญหา

(1) .....

(2) .....

2.3 ศูนย์รวบรวมเพื่อจำหน่าย

1) ชนิดพืช ..... มาตรฐานการผลิต ☐ GAP ☐ อินทรีย์ ☐ PGS

2) ต้นทุนการผลิต/รับซื้อ (เฉลี่ย/ไร่) .....ปริมาณการผลิต/รับซื้อ ..... (หน่วย)

3) ช่วงระยะเวลาการปลูก .....(เดือน) ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยว ..... (เดือน)

4) ผลิตผล ☐ ..... ปริมาณ .....(กก.)

ผลิตภัณฑ์ ☐ ..... ปริมาณ .....(กก.)

5) รูปแบบการแปรรูป

☐ หั่น ☐ ตาก ☐ อบ ☐ กลั่น ☐ อื่น ๆ.....

6) เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้

☐ เครื่องหั่น ☐ ลานตาก ☐ โรงอบ ☐ เครื่องกลั่น ☐ อื่น ๆ .....

7) มาตรฐานส่ง OEM ☐ GMP ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

8) รูปแบบของบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ☐ กล่อง ☐ ถุง ☐ ชิ้น ☐ อื่น ๆ .....

9) Brand ยี่ห้อสินค้าของกลุ่ม .....

10) มาตรฐานผลิตภัณฑ์

☐ GMP เลขที่..... ☐ อย.เลขที่.....

☐ ฮาลาล เลขที่..... ☐ มผช.เลขที่.....

☐ ใบจดแจ้ง .....

☐ รางวัล .....

11) แหล่งจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม

(1) ☐ ตลาดกลาง (2) ☐ ตลาดออนไลน์

(3) ☐ ตลาดชุมชน (4) ☐ โรงพยาบาล

(5) ☐ บริษัทเอกชน (6) ☐ ผู้แปรรูป/วิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์

(7) ☐ ส่งออก (8) ☐ งานเทศกาล/อื่น ๆ

12) รายได้/ ปี ของกลุ่ม ..... (บาท)

13) แหล่งเงินทุนของกลุ่ม ..... (บาท)

14) ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่ม

(1) .....

(2) .....

15) แนวทางแก้ไขปัญหา

(1) .....

(2) .....

หมายเหตุ : จัดส่งแบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกรฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com **ภายในวันที่ 10 สิงหาคม 2570**

กนท.-Herb-6

แบบรายงานผลการขอรับรองมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์

ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ลำดับ	รายชื่อเกษตรกร	มาตรฐานที่ขอรับรอง	สถานะการของรับรองมาตรฐาน		ได้รับรอง ณ วันที่
			ผ่าน	ไม่ผ่าน	

หมายเหตุ : จัดส่งแบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกรฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com **ภายในวันที่ 30 มีนาคม 2570**

กนท.-Herb-7

แบบรายงานข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูป

ชื่อกลุ่ม.....**จังหวัด**.....

1. ชื่อผลิตภัณฑ์ .....

2. ระยะเวลาที่คาดว่าจะพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้วเสร็จ.....

3. ประเภทผลิตภัณฑ์

[ ] อาหาร/อาหารเสริม [ ] เครื่องสำอาง/เวชสำอาง

[ ] วัตถุอันตราย [ ] ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

[ ] ไม่แน่ใจ/ไม่รู้ว่าควรจัดผลิตภัณฑ์ในประเภทใด

[ ] อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ข้อมูลผลิตภัณฑ์

- **ลักษณะ (Appearance) / รูปแบบผลิตภัณฑ์**

.....

.....

.....

- **สูตร/ส่วนประกอบที่สำคัญ/สมุนไพรสำคัญ**

.....

.....

.....

.....

- **วิธีใช้งานผลิตภัณฑ์**

.....

.....

.....

.....

- **ประโยชน์และวัตถุประสงค์/ข้อบ่งใช้ (Intended use/ Indication for use) ของผลิตภัณฑ์**

.....

.....

.....

.....

5. สถานะของผลิตภัณฑ์ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

[ ] อยู่ระหว่างขอการรับรองรับมาตรฐาน.....

[ ] อยู่ระหว่างการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

[ ] อยู่ระหว่างการประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Quality control)

[ ] ผลิตภัณฑ์ต้นแบบอยู่ระหว่างการทดสอบ (โปรดระบุ)

[ ] การทดสอบคุณภาพในห้องปฏิบัติการ (Laboratory/In-vitro test)

[ ] อื่น ๆ ระบุ.....

[ ] อื่น ๆ ระบุ.....

6. แนวทางการผลิต

[ ] เพื่อจัดจำหน่ายในประเทศ [ ] เพื่อจัดจำหน่ายนอกประเทศ

7. ภาพผลิตภัณฑ์ (กรุณาส่งไฟล์ภาพ (สกุล .jpg/.jpeg/.gif/.png) ทาง email ด้วย)

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

(.....)

หมายเหตุ : จัดส่งแบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกรฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com **ภายในวันที่ 10 สิงหาคม 2570**

ภาคผนวก ข

1) แผนที่จังหวัดเป้าหมาย
2) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) [ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน]
3) แนวทางการส่งเสริมสมุนไพร

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปี พ.ศ. ๒๕๗๐

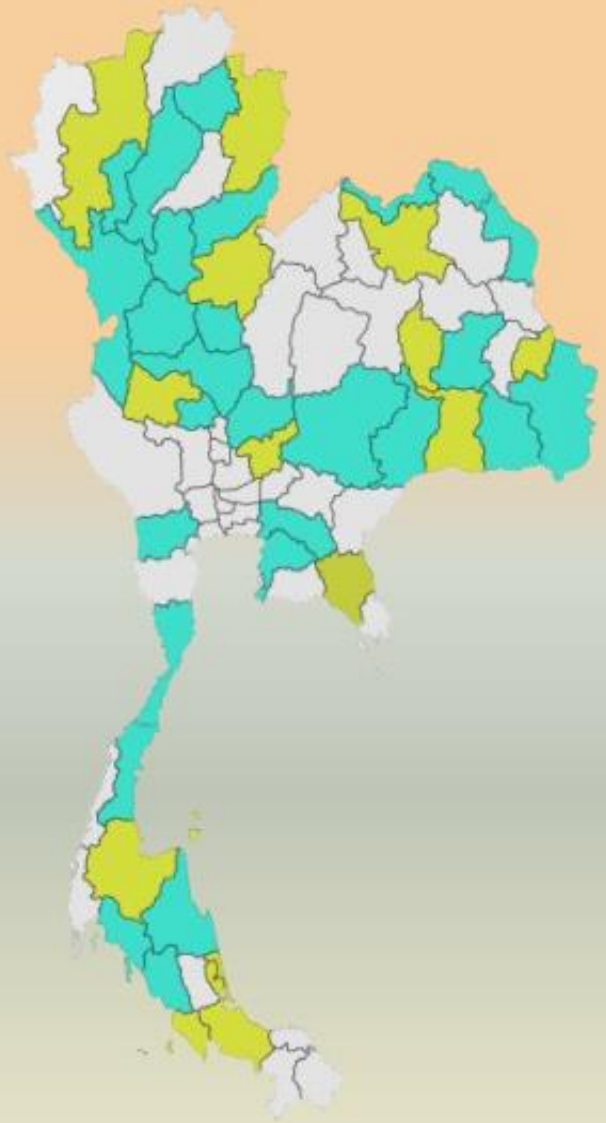

จังหวัดเมืองสมุนไพร ๑๓ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ น่าน อุทัยธานี พิษณุโลก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ

ภาคกลาง จังหวัดสระบุรี จันทบุรี

ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา สตูล

จังหวัดอื่นๆ ๒๘ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดตาก นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ สุโขทัย กำแพงเพชร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ หนองคาย อุบลราชธานี บึงกาฬ

ภาคกลาง จังหวัดชลบุรี ชัยนาท ราชบุรี ฉะเชิงเทรา ประจวบคีรีขันธ์ ลพบุรี

ภาคใต้ จังหวัดตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช ชุมพร

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปี พ.ศ. ๒๕๖๙

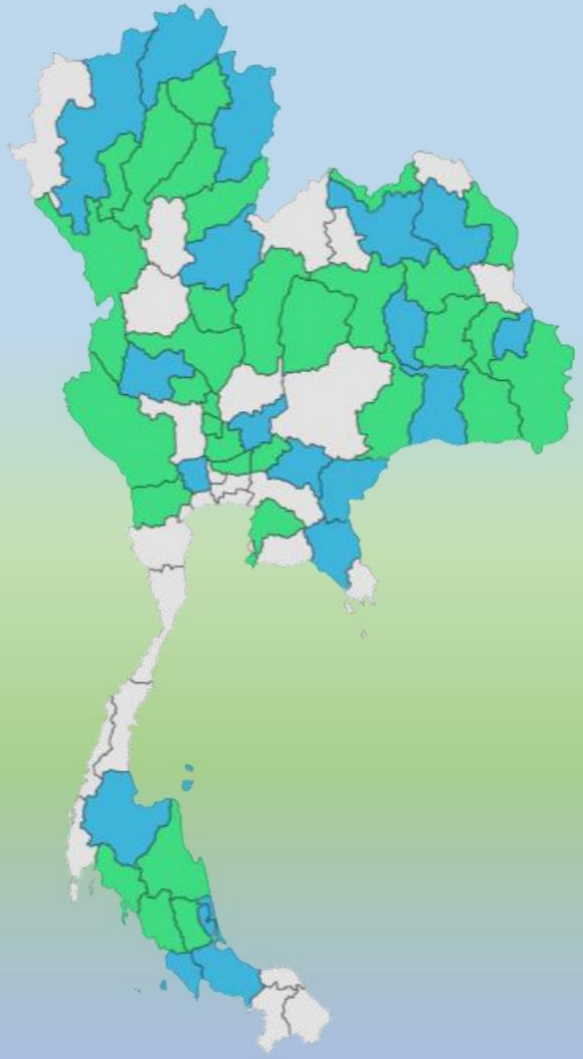

จังหวัดเมืองสมุนไพร ๑๘ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ พิษณุโลก อุทัยธานี น่าน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร

ภาคกลาง จังหวัดปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว

ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา สตูล

จังหวัดอื่นๆ ๓๓ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดแพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ลำปาง นครสวรรค์ ลำพูน พิจิตร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี บุรีรัมย์ หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ

ภาคกลาง จังหวัดอ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท ปทุมธานี ชลบุรี สิงห์บุรี นครนายก

ภาคใต้ จังหวัดตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง

แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

1 เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

1) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้นอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

2) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและแปรรูป

3) ส่งเสริมการซื้อขายที่สามารถสะท้อนกลไกตลาดได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับการมีกลไกการรับรองคุณภาพของวัตถุดิบและวัตถุดิบแปรรูปเบื้องต้น

2 ตัวชี้วัดของผลลัพธ์

1) ในปี 2570 พื้นที่ปลูกสมุนไพรได้มาตรฐาน ไม่น้อยกว่า 50,000 ไร่ → 2) แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร 30 พืช → 3) กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด อย่างน้อย 60 แห่ง

4) มีการผลิตสมุนไพรครบวงจรเชื่องโยงกับห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ในประเทศอย่างน้อย 5 แห่ง → 5) ห้องปฏิบัติการที่ให้บริการตรวจคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรผ่านการับรองมาตรฐาน ISO17025 ในปี 2570 ไม่น้อยกว่า 8 แห่ง → 6) ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร อย่างน้อย 1 ฐาน

7) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรร้อยละ 5 จากการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพรหรือตลาดสมุนไพรชุมชน

3 เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

1) มีผลผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของปริมาณผลผลิตรวมจากฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ → 2) มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี 2565

4 มาตรการ

- มาตรการที่ 1 ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน
- มาตรการที่ 2 สนับสนุนการพัฒนากลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย
- มาตรการที่ 3 ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยี
- มาตรการที่ 4 ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อวัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป

กสก. กวก. มกอช. ส.ป.ก. สปกษ. สวพส. ปศ. สศก. พด. กสส.

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ สวก. สวทช. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

กสก. กวก. มกอช. ส.ป.ก. สปกษ. สศก. กสส พฌ สธ.

แนวทางการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรในระยะต่อไป

พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร

พื้นที่ปลูก

- แปลงเกษตรกรพื้นที่ทั่วไปและในเขต สปก.
- เกษตรในระบบแปลงใหญ่
- พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ วนเกษตร

เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์

พันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต วิจัยและพัฒนา

การเพาะชำและผลิตต้นกล้าพันธุ์
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมในการผลิต

พัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุนไพร

แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability)

ผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐานและได้คุณภาพ

- GAP เกษตรอินทรีย์
- พิจารณาสารสำคัญ เช่น ฟ้าทะลายโจร ค่าแลกโตนรวม (Lactone) เช่น สารแอนโดรกราโฟไลด์ (Andrographolide) ไม่น้อยกว่า 6% โดยน้ำหนัก

ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมการเกษตร รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ

วิจัยพัฒนาพันธุ์พืช เทคโนโลยีการผลิต และการแปรรูป

หลัก : กษ (กสก. ส.ป.ก. พด. สป.กษ กวก. กสส. มกอช. ปศ. สศก. สวก.)

สนับสนุน : สธ. ทส. สวทช. วช.

ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร

เป้าหมาย

เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์
เกษตรกรในพื้นที่ ส.ป.ก. อาสาสมัครเกษตรกร (อกม.)
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

- สนับสนุนองค์ความรู้
- การผลิตสมุนไพร
  - ปัจจัยการผลิต เช่น กล้าพันธุ์สมุนไพร ปุ๋ย
  - เทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป
  - การผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์
- ความรู้การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลัก : กษ (กสก. สปก. พด. สป.กษ. กวก. กสส. มกอช.)

สนับสนุน สธ. อว. มหาดไทย

การแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ฝึกอบรมให้ความรู้ สนับสนุนอุปกรณ์แปรรูปผลผลิตให้แก่กลุ่มเกษตรกร เช่น ล้าง เครื่องสับ หั่น บด อบด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น

ส่งวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ OEM (Original Equipment Manufacturer)

ส่งเสริมและผลักดันเข้าสู่ตลาดวัตถุดิบสมุนไพร

พื้นที่ต้นแบบ 14 จังหวัดเมืองสมุนไพร ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ปราจีนบุรี สกลนคร สุราษฎร์ธานี อุดรธานี พิษณุโลก อุทัยธานี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สงขลา ขยายสู่จังหวัดใกล้เคียงทั่วประเทศ

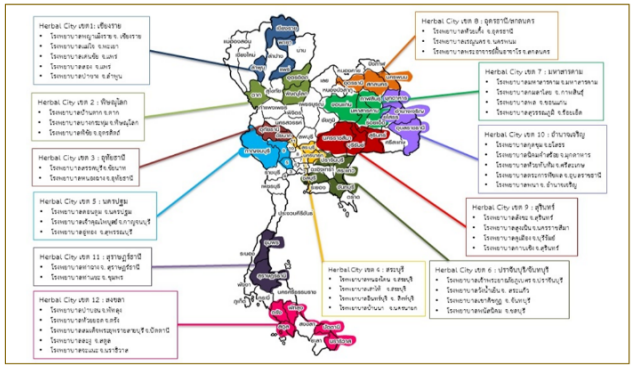

หลัก : กษ. (กสก. ส.ป.ก. กสส. สป.กษ. สวก.) สธ

สนับสนุน: พณ มท. พน

